

Міністерство культури та інформаційної політики України
КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-виховної діяльності КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР»

Віталій Карась
Віталій КАРАСЬ

«30» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КЛАС АНСАМБЛЮ»
кафедра оркестрових інструментів (мистецтво джазу)

Рівень вищої освіти	другий
Ступінь вищої освіти	Магістр
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-наукова програма	– «Музичне мистецтво»

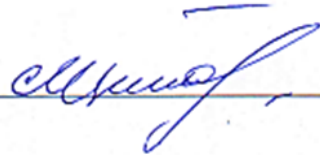
Дніпро
2024

Розробник:

Мичло Ілля Ігорович – викладач кафедри оркестрових інструментів

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «Клас ансамблю» відповідає стандарту другого рівня вищої освіти (ступінь «магістр») галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 025 Музичне мистецтво, освітньо-науковій програмі «Музичне мистецтво» 2024 року, навчальному плану підготовки здобувачів освітньо-наукового ступеня «магістр» 2024/2025 навчального року, методичним рекомендаціям Міністерства освіти і науки України (лист 1/9-434 від 09.07.2018 року «Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення»).

Гарант ОНП

Світлана ЩИТОВА

Робочу програму нормативної навчальної дисципліни «Клас ансамблю» другого рівня вищої освіти (освітній ступінь «магістр») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» затверджено та введено в дію рішенням науково-методичної ради КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР» (протокол № 6 від «27» червня 2024 року).

Голова ради

Дмитро ВОЛОВИК

Робочу програму нормативної навчальної дисципліни «Клас ансамблю» другого рівня вищої освіти (освітній ступінь «магістр») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» розглянуто і схвалено на засіданні кафедри оркестрових інструментів КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР» (протокол № 6 від «25» червня 2024 року).

Завідувач кафедри

Сергій ГОРОВОЙ

1. Опис навчальної дисципліни

Кількість кредитів – 5	Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»	Нормативна
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»	Рік підготовки – 1й
Тижневих годин: аудиторних – 1 самостійної роботи – 1	Освітньо-наукова програма – «Музичне мистецтво»	Семестр – I-II й
Співвідношення кількості аудиторних занять до самостійної роботи – 1/1,2	Рівень вищої освіти – другий	Лекційні заняття– Індивідуальні заняття – 38 годин
Вид контролю – атестаційний екзамен	Ступінь вищої освіти – «магістр»	Самостійна робота – 52 годин

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1 Метою викладання навчальної дисципліни «Клас ансамблю» є підготовка магістрів до концертно-творчої діяльності в сфері сучасної джазової музики, а також виховання у молодих музикантів найякісніших навичок професійної комунікації в малих та великих колективах (ансамблях), а також навичок ансамблевого виконавства, аранжування на великі та малі склади, навичок будування репетиційного процесу, розвиток керівних та лідерських якостей студентів в рамках роботи в музичних колективах.

2.2 Завдання:

- 1.1.1 Формувати всебічно та збалансовано розвинену особистість музиканта;
- 1.1.2 Досягнення майбутніми фахівцями високого професійного технічного рівня володіння своїм інструментом;
- 1.1.3 Формувати виконавську майстерність та артистизм;
- 1.1.4 Досягнення майбутніми фахівцями високого художньо-виконавського рівня;
- 1.1.5 Розкрити виконавський потенціал студента.

2.3 Компетентності:

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці, виконавстві та характеризується невизначеністю умов і вимог.

2.3.1. Загальні (ЗК):

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 8. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 9. Здатність працювати автономно.

2.3.2. Фахові (ФК):

ФК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.

ФК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

ФК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / диригентській / композиторській / педагогічній діяльності.

ФК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

ФК 6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

ФК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

2.4. Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 2. Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.

ПРН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

ПРН 5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.

ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

3. Зміст курсу

Заняття з дисципліни ансамбль базуються на програмі, що формується викладачем на основі рівня студентів, їх індивідуальних здібностей та фактичного складу ансамблів.

Протягом кожного семестру ансамбль готує програму, що складається з 4-х композицій різного стилістичного напрямлення. Репертуар складається з власних аранжувань студентів на хрестоматійні джазові твори, а також з власних композицій студентів. Кожен твір має містити в собі задачі з розвитку виконавських здібностей студента (відчуття тайму, форми, ритмо-часу, ансамблевої взаємодії, тощо).

Тема 1. «Робота над технічними та технологічними аспектами виконавської майстерності в ансамблі». Основи взаємодії інструментів та їх тембрів, а також комунікації музикантів між собою. Розвиток відчуття тайму та груву у взаємодії ансамблю. Розвиток швидкості виконавського мислення та впрацьовування технічної бази для подальшого вільного володіння інструментом в різних складах ансамблів.

Тема 2. «Робота над звуком та тембром. Основи тембрової взаємодії інструментів». Тема передбачає роботу над якістю та стабільністю звуку кожного інструменту в ансамблі. Темброва різноманітність та її залежність від складу колективу. Частотна характеристика інструментів. Продовжується робота над технічним аспектом виконавської майстерності студентів в ансамблі.

Тема 3. «Робота над ритмом та штриховою культурою в ансамблі». Відпрацьовування різних штрихових технік (стакато, легато, деташе, тощо) у поєднанні із характерними для джазової музики метро-ритмічними структурами (swing, straight 8ts, samba, bossa nova). Інтерпретація музичних штрихів відповідно до стилю, в якому виконується твір.

Тема 4. «Джазова інтерпретація та імпровізація в ансамблі». Порівняльний аналіз різних інтерпретацій джазових творів з точки зору ансамблевого виконання. Основні правила та прийоми гри в ансамблі, такі, як: колективна імпровізація, послідовна та одночасна взаємодія різних інструментів ансамблю.

Тема 5. «Художній аспект виконавської майстерності ансамблів». Задача кожного виконавця-учасника ансамблю відіграти свою роль у виконанні твору щоб найбільш широко розкрити авторський художній задум твору або розкрити власне бачення художнього наповнення твору. Опрацювання різних стилістичних прийомів, характерних для жанрів джазової ансамблевої музики.

Тема 6. «Транскрибування. Аналіз аранжувань різних складів ансамблю. Створення власних аранжувань студентів для великих та малих складів ансамблів». Виконавський та теоретичний аналіз транскрипцій аранжувань визначних джазових виконавців у різних стилях, розбір та впровадження їх прийомів аранжування практику здобувача-аранжувальника. Основи джазового аранжування для великих та малих ансамблів.

Тема 7. «Колективне музикування як джерело креативних ідей у роботі в ансамблі». Вибір вектору виконавської діяльності відповідно до потреб та прагнень здобувача. Використання різноманітних стилістичних художніх та технічних прийомів та їх поєднання для подальшого використання в подальшій виконавській практиці студента.

Тема 8. «Побудова репетиційного процесу». Робота в групах (ритм секція, духові інструменти, вокал, тощо). Розробка творчої парадигми колективу. Технологічна та творча складові. Лідерські та партнерські якості учасників ансамблю, їх взаємодія. Необхідність розкриття колективного творчого задуму в контексті концертного проекту/виступу.

Орієнтовний репертуарний список

1. M. League — Shofukan
2. M. League — Lingus
3. M. League — Bat
4. M. League — What About Me?
5. M. League — Tio Macaco
6. J. Stanton — Bad Kids To The Back
7. M. Maher — Sleeper
8. M. Lettier — Trinity
9. T. Succar — Unity Jam
10. W. Marsalis — Black Codes
11. D. Gillespie — A Night in Tunisia
12. C. Parker — Donna lee
13. C. Valdes — Mambo Influenciado
14. J. Kern — All The Things You Are
15. H. Silver — Cooking At The Continental
16. D. Pearson — Is that So?
17. N. Payton — Whoopin Blues
18. D. Adu — The End
19. C. Porter — I Love You
20. R. Hargrove — On Top Of My Head
21. H. Silver — Just Right Mama
22. S. Davis — Grove's Groove
23. K. Rosenwinkel — Zhivago
24. H. Land — Compulsion
25. K. Barron — Voyage
26. W. Shorter — Backstage Sally
27. D. Ellington — Johnny Comes Lately
28. B. Golson — Whisper Not
29. C. Corea — Spain
30. P. Heller - Like Somebody Love
31. M. Hill – Twin Flames
32. C. McBride – Dope
33. S. Artemov – Tibetan Singing Bowl
34. S. Artemov – Tangerine Moon
35. S. Artemov – Solitude

4. Структура навчальної дисципліни

Назва розділу і теми	Кількість годин					
	Усього	У тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Індив.	Сам.р.
Тема 1. Робота над технічними та технологічними аспектами виконавської майстерності в ансамблі	11		5			6
Тема 2. Робота над звуком та тембром. Основи тембрової взаємодії інструментів	11		5			6
Тема 3. Робота над ритмом та штриховою культурою в ансамблі	11		5			6
Тема 4. Джазова інтерпретація та імпровізація в ансамблі	11		5			6
Тема 5. Художній аспект виконавської майстерності ансамблів	11		5			6
Тема 6. Транскрибування. Аналіз аранжувань різних складів ансамблю. Створення власних аранжувань студентів для великих та малих складів ансамблів	12		4			8
Тема 7. Колективне музикування як джерело креативних ідей у роботі в ансамблі	11		5			6
Тема 8. Побудова репетиційного процесу	12		4			8
Усього годин	90		38			52

**5. Теми лекційних занять
навчальним планом не передбачені**

**6. Теми індивідуальних занять
навчальним планом не передбачені**

**7. Теми лабораторних занять
навчальним планом не передбачені**

8. Завдання для самостійної роботи

з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Удосконалення виконавської майстерності за рахунок роботи здобувачів в окремих групах з різними видами метрономів.	6
2	Робота над звуком інструменту у всьому діапазоні. Розширення власних виконавських можливостей за рахунок покращення чистоти та тембру звуку інструменту шляхом відпрацювання відповідних технологічних вправ.	6
3	Опрацювання різних ритмів залежно від стилістичного напрямку, в якому працює колектив. Вдосконалення штрихової культури, колективного відчуття ритму та граву як у всьому ансамблі – так і окремими його групами.	6
4	Робота над стильовими аспектами виконання програми творів ансамблю. Покращення навичок імпровізації для більш повного розкриття художньої парадигми ансамблевого виконавства.	6
5	Аналіз стилістичних та жанрових аспектів, а також історичного контексту для найбільш вірного та глибокого розкриття художнього змісту творів.	6
6	Транскрибування та аналіз аранжувань для різних складів ансамблів. Колективне прослуховування музики та розширення власних уявлень здобувача про джазову ансамблеву музику.	8
7	Робота у форматі джем-бенду або практика колективного аранжування в моменті виконання творів в ансамблі.	6
8	Побудова загальної творчо-виконавської парадигми колективу. Підготовка нотного матеріалу, тощо.	8
Всього :		52

9. Індивідуальні завдання

1. Вивчення акустичних можливостей та природи власного інструмента з метою її відповідності концертним умовам творчих виступів.
2. Добір та виконання творів за різними видами технічних та виконавських труднощів.
3. Формування власної системи самостійних занять для розвитку виконавської техніки.
4. Складання власних вправ інструктивно-технічного характеру.

10. Методи та технології навчання

Вивчення нормативної навчальної дисципліни «Клас ансамблю» передбачає поєднання різних методів і технологій викладання. Під час проведення занять використовуються такі методи:

1. У процесі роботи над художнім матеріалом:
 - розмовний (бесіда, діалог, роз'яснення);
 - наочний (ілюстрування, демонстрування);

- практичний (індивідуальна гра на інструменти та/або проспівування матеріалу).
2. За організаційним характером навчання:
- методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
 - методи контролю та самоконтролю у навчанні;
 - бінарні методи навчання (поєднання теорії та практики).
3. За логікою сприйняття та засвоєння навчального матеріалу:
- індуктивно-дедуктивні, репродуктивні, проблемні, риторично-інтерпретаційні, постановочно-аналітичні методи.

11. Методи та критерії оцінювання

Методи оцінювання запланованих програмних результатів навчання: перевірка засвоєння матеріалу вибіркових тем курсу згідно з тематичним планом шляхом виконання самостійних та практичних завдань (поточний контроль), атестаційний екзамен. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль. **Поточний контроль** проводиться у формі академічного концерту з метою оцінки результатів підготовки художньої програми на протязі семестру, а також у формі технічного заліку. **Підсумковий контроль** проводиться у формі екзамену, виконання концертної програми, що складається з двох авторських композицій та двох джазових п'єс або стандартів у власному аранжуванні.

Кафедрою оркестрових інструментів, на основі навчально-методичних рекомендацій 2021 року, встановлені такі **критерії оцінювання** знань і компетентностей здобувачів з навчальної дисципліни:

«відмінно»

- 1) високий рівень володіння теоретичними знаннями;
- 2) вільне застосування практичних навичок;
- 3) правильно, без жодної помилки виконані всі завдання.

«дуже добре»

- 1) дуже добрі знання теоретичного матеріалу;
- 2) вміння застосовувати теоретичні знання у практичних завданнях;
- 3) незначні помилки у виконанні завдань, наявність окремих неточностей.

(«добре»)

- 1) достатня міра засвоєння ключових теоретичних понять;
- 2) окремі неточності і помилки при виконанні завдань.

«задовільно»:

- 1) наявність загальних теоретичних знань на рівні уявлень;
- 2) неточності та помилки при виконанні завдань.

«достатньо»

- 1) наявність окремих уявлень про вивчений матеріал;
- 2) не виконано більшу половину завдань.

«незадовільно з можливістю повторного складання»

- 1) незнання більшої частини навчального матеріалу;
- 2) не вміння застосовувати теоретичні знання на практиці;
- 3) майже повна неспроможність виконання завдань.

незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни»:

- 1) відсутність будь-яких уявлень про вивчений матеріал;
- 2) неспроможність виконати жодне завдання.

12. Методичне забезпечення

12.1 Друковані та електронні матеріали (ноти).

12.2 Робоча програма з дисципліни.

12.3 Силабус дисципліни.

12. Рекомендована література

Основна

1. Апатский В.Н. Камерный ансамбль и воспитание оркестрового музыканта. *Дослідження, досвід, спогади*. Вип. 6. К.: Київська середня спеціальна музична школа ім. М.В. Лисенка, 2005. С. 143–153.
2. Богданов В. Історія духового музичного мистецтва України: Від найдавніших часів до початку ХХ ст. Харків: Основа, 2000. 344 с.
3. Буркацький З.П. Інструктивно-художній матеріал в системі формування майстерності кларнетиста: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.03 Музичне мистецтво / Одеська державна музична академія ім.М.А.В. Нежданової. Одеса, 2004. 16 с.
4. Буркацький З. Про розвиток пальцевої техніки кларнетиста. Музичне виконавство. *Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського*. Вип. 3. К., 1999. С. 44-53.
5. Вовк Р.А. Історія, акустична природа і виразні можливості аплікатури кларнета: дис. ... канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.03 Музичне мистецтво. К., 2004. 204 с.
6. Гишка І. Базінг: історія та генезис (до питання методики навчання гри на мідних духових інструментах). Музичне виконавство. *Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського*. Вип. 18. Київ, 2001. С. 282–289.
7. Горват І., Вассербергер І. Основи джазової інтерпретації. — Київ: Музична Україна, 1980. - 120 с.
8. Посвалюк К.В. Творча діяльність Миколи Бердієва у контексті розвитку виконавства на трубі в Україні (1940–1980-ті роки) : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Музичне мистецтво. К., 2016. 19 с.
9. Симоненко В. С. Мелодії джазу. К.: Музична Україна? 1984. 318 с.
10. Симоненко В. Українська енциклопедія джазу. *Центр музичної інформації НСКУ*. Київ, 2004. 231 с.
11. Asriel Andre, *Jazz (Aspekte und Analysen)*. Berlin:VEB Lied der Zeit Musikverlag, 1985. — 435 с.
12. Ted Pease, Ken Pullig. *Modern Jazz Voicing: Arranging for Small and Medium Ensembles*. Berklee, Boston, U.S.A. 2004. Joe Mulholland, Tom Hojnacki. *The Berklee Book of Jazz Harmony*. Berklee, Boston, U.S.A. 2013.

Допоміжна

1. Польська І. І. Виконавський простір та мізансцена музичного ансамблю. *Культура України*. Вип.5. Мистецтвознавство: Зб.наукових праць. Харків: ХДАК, 1999. С.131–140.

2. Bert Ligon. *Jazz Theory Resources: Volume Two, Tonal, Harmonic, Melodic, & Rhythmic Organization of Jazz*. Bluemound, U.S.A. 2001.
3. Bill Dobbins. *Jazz Arranging and Composing: A Linear Approach*. U.S.A. 2015.
4. Jonathan Harnum. *Basic Jazz Theory: How to Read, Write, and Understand Written Music, Volume 1*. U.S.A. 2001.
5. Michael League: *Snarky Puppy's Jazz-Schooled, Grassroots Visionary* видання «All About Jazz».
6. Santi, M. *Improvisation: Between Technique and Spontaneity* : Cambridge Scholars Publishing, Cambridge, England. 2010.
7. Wong Herb: *Jazz Fakebook*. — Milwaukee: Hal Leonard Corporation, 1988. —447 с.

13.Інформаційні ресурси

1. Collier, J. The Making of Jazz. URL: <https://www.scribd.com/document/319676841/The-Making-of-Jazz-James-Lincoln-Collier-Papermac>
2. Дніпропетровська обласна універсальна бібліотека. URL: www.libr.dp.ua